Vana Võrumaa kultuuriprogramm 2010 – 2013

Kokkuvõte

Sissejuhatus

"Vana Võrumaa kultuuriprogramm 2010-2013" oli jätkuks aastail 2000-2009 toiminud riiklikule programmile „Lõunaeesti keel ja kultuur“ (lõunaeesti programm), mille toel käivitus võrukeelne ajakirjandus, laienes kohaliku keele ja kultuuri õpe haridussüsteemis, toetati võru keele ja kultuuri teaduslikku uurimist ja rahastati mitmesuguseid kultuuriprojekte. Kogukondade ettepanekul ja kultuuriministeeriumi toel otsustati uueks programmiperioodiks luua senise lõunaeesti programmi asemele eraldi kaks kultuuriprogrammi: "Vana Võrumaa kultuuriprogramm 2010-2013" ja "Mulgimaa kultuuriprogramm 2010-2013".

Üldeesmärk

Programmi üldiseks eesmärgiks oli aidata kaasa võru keele ja kultuuri säilimisele ja arengule nii vanal Võrumaal kui väljaspool seda. Lisaks autentse pärimuskultuuri hoidmisele ja taaselustamisele pöörati erilist tähelepanu võru keele ja kultuuri kaasaegsetele väljunditele. Samuti võru keele ja pärimusliku kultuuri keskkonna tugevdamisele, laiendades võru keele kasutusvaldkondi ja tugevdades kultuuriruumi kogukonda. Programm toetab UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni eesmärkide täitmist.

Programmi abil aidati kaasa vaimse kultuuripärandi säilimisele ja püsimisele elavas kasutuses, selle taastumisele, arengule ning elujõulisuse tagamisele. Suurt rõhku pandi noorte sidumisele esivanemate keele ja kultuuripärandiga ning kohalikus kultuuris osalejate ringi laiendamisele, aga ka sellele kaasa aitavate tegevuste toetamisele väljaspool Vana Võrumaad.

Programmi sihtala

Vana Võrumaa programmi tegevuspiirkonnaks on kogu ajalooline Võrumaa, mis hõlmab alljärgnevaid omavalitsusi:
Põlva maakonnas – Kanepi vald, Kõlleste vald, Laheda vald, Mooste vald, Orava vald, Põlva vald, Põlva linn, Räpina vald, Valgjärve vald, Veriora vald,
Tartu maakonnas – Meeksi vald
Valga maakonnas – Taheva vald, Karula vald, Tõlliste vald.

Võru maakonnas – Antsla vald, Haanja vald, Lasva vald, Misso vald, Mõniste vald, Rõuge vald, Sõmerpalu vald, Urvaste vald, Varstu vald, Vastseliina vald, Võru vald ja Võru linn.

Kuna tänapäevased halduspiirid ei lange kokku omaaegsete kihelkonnapiiridega, on mõned vallad vana Võrumaa piirides ainult osaliselt. Võru programm toetab tegevusi ka väljaspool vana Võrumaad, kui need on kooskõlas programmi eesmärkidega.

Vana Võrumaa kaart

Programmi oodatav mõju

Programm on loonud soodsad tingimused Vana Võrumaa kultuuripärandi püsimiseks elujõulisena ning kättesaadavana kõigile huvilistele. Paikkonna elanikud tunnevad ennast traditsioonide edasiandmise eest vastutavana ja võru keel ning pärimuslik teadmine antakse noorematele põlvkondadele edasi. Võru keele ja kultuuri maine on nii kohaliku kogukonna kui ka teiste jaoks hea.

Programmi eelarve

Programmiperioodi jooksul eraldati kokku **495 021** (jääk 4031) eurot.

- 2010. aastal oli programmi eelarve **95 867** eurot, aasta lõpus eraldatud Riigikogu poolne ühekordne lisarahastus 47 940 eurot läks üle 2011. aasta eelarvesse
- 2011. aastal oli programmi eelarve **143 802** eurot
- 2012. aastal oli programmi eelarve 113 890 eurot, 2011. aasta jääk 2173 eurot ja Riigikogu poolne ühekordne lisarahastus 25 400 eurot – kokku **141 462** eurot
- 2013. aastal oli programmi eelarve **113 890** eurot

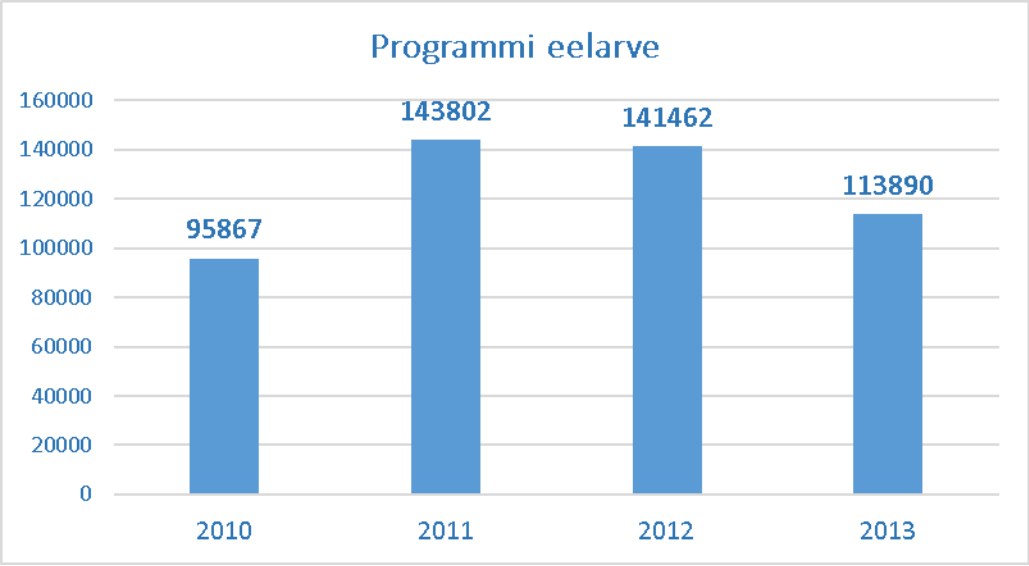

Taotlusvoorud

Nelja aasta jooksul esitati kokku **228 taotlust**, millest toetati **152 projekti (66,6%)**.

- **2010** toimus 2 taotlusvooru. Kokku esitati **59 taotlust**, millest rahastati **28 projekti** (**47,5%)**
- **2011** toimus 2 taotlusvooru. Kokku esitati **63 taotlust**, millest rahastati **43 projekti (68,3%)**
- **2012** taotlusvooru esitati **49 taotlust**, millest rahastati **39 projekti (79,6%)**
- **2013** taotlusvooru esitati **57 taotlust**, millest rahastati **42 projekti (73,7%)**

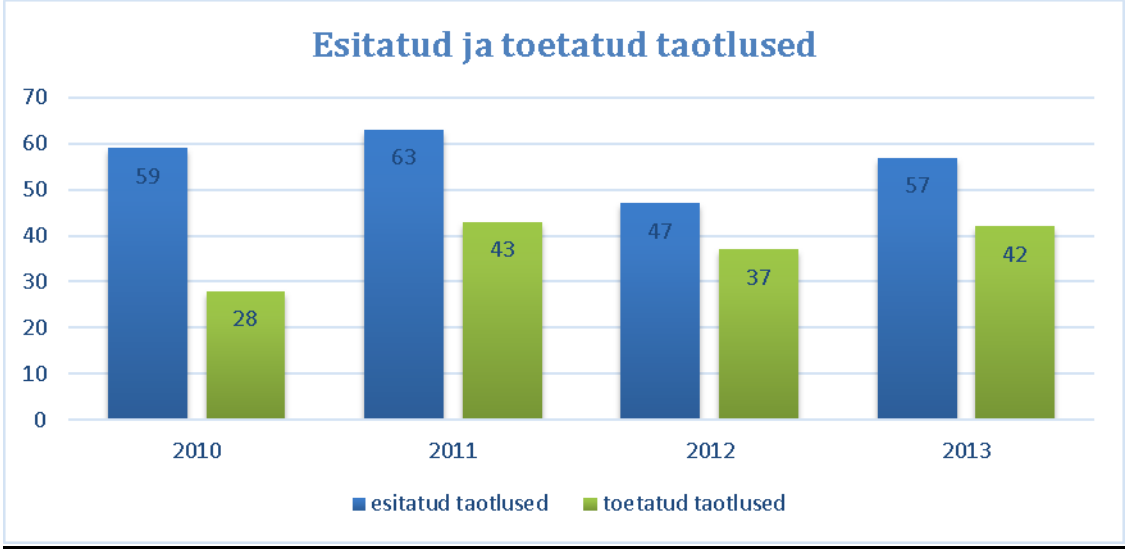

Programmi valdkonnad

- Pärimuskultuur
- Pärimuskultuuril põhinev loometegevus ja uuslooming
- Keel ja haridus
- Teadus- ja arendustegevus
- Meedia ja mainekujundus

Tabelis 1 (samuti joonis 1) on arvuliselt näidatud toetatud taotlused aastate ja valdkondade lõikes. Kõige rohkem toetati pärimuskultuuri valdkonna projekte - kokku 66. Pärimuspõhise uusloomingu valdkonnas toetati 14 taotlust. Suur oli ka keele ja hariduse projektidel, mida toetati 52 korral. Teadus- ja arendustegevuse projekte toetati 19 korral. Meedia- ja mainekujunduse valdkonnas toetati 18 projekti.

NB! Paljud projektid sobituvad oma olemuselt, eesmärgilt ja sisult mitmesse valdkonda, seetõttu võivad samad projektid erinevates loeteludes ja ka statistiliselt korduda.

Tabel 1

Aasta	Pärimuskultuur	Pärimuspõhine uuslooming	Keel ja haridus	Teadus- ja arendustegevus	Meedia ja maine
2010	5	5	13	5	5
2011	20	5	12	5	6
2012	17	2	15	4	5
2013	24	2	12	5	2
Kokku	**66**	**14**	**52**	**19**	**18**

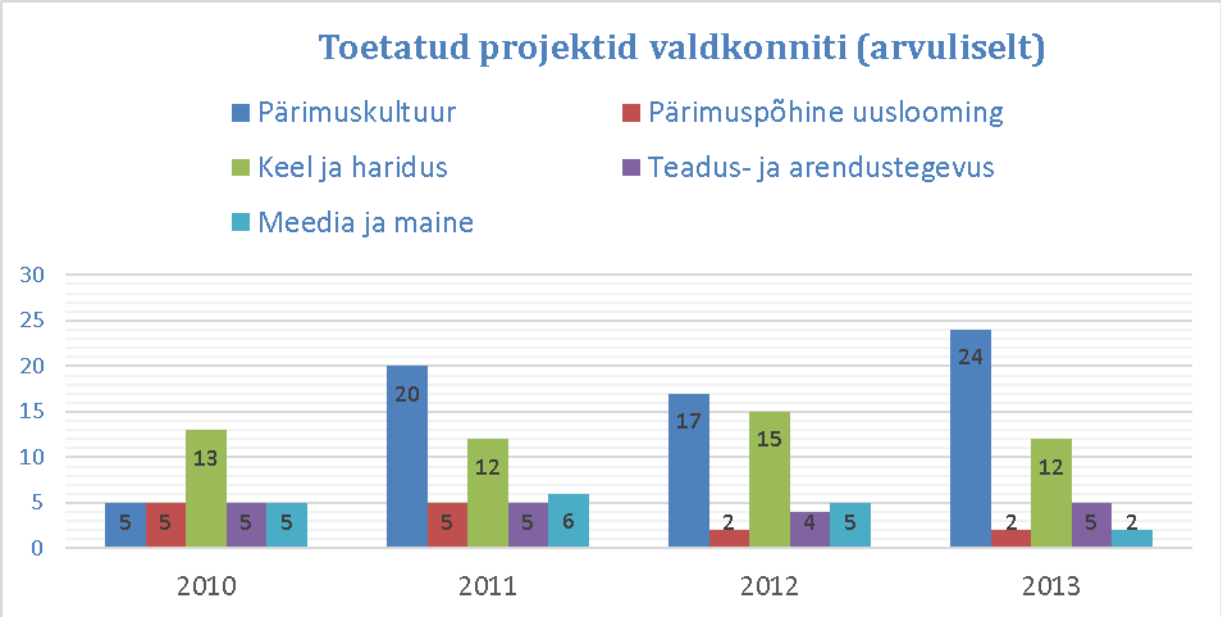

Joonis 1

Tabelis 2 (samuti joonis 2) on summaliselt näidatud toetatud taotlused aastate ja valdkondade lõikes. Eelarve jagunemine valdkondade vahel näitab seda, et kõige enam toetati meediaprojekte ning suur osa eelarvest eraldati keele ja hariduse teemalistele projektidele.

NB! Paljud projektid sobituvad oma olemuselt, eesmärgilt ja sisult mitmesse valdkonda, seetõttu võivad samad projektid erinevates loeteludes ja ka statistiliselt korduda.

Tabel 2

Aasta	Pärimuskultuur	Pärimuspõhine uuslooming	Keel ja haridus	Teadus- ja arendustegevus	Meedia ja mainekujundus
2010	3 547	8 116	11 695	11 183	18 822
2011	26 651	6 140	33 230	19 550	76 950
2012	15 454	10 400	33 888	14 154	81 721
2013	23 080	6 700	31 787	10 274	51 273
Kokku	**68 732**	**31 356**	**115 071**	**55 161**	**273 470**

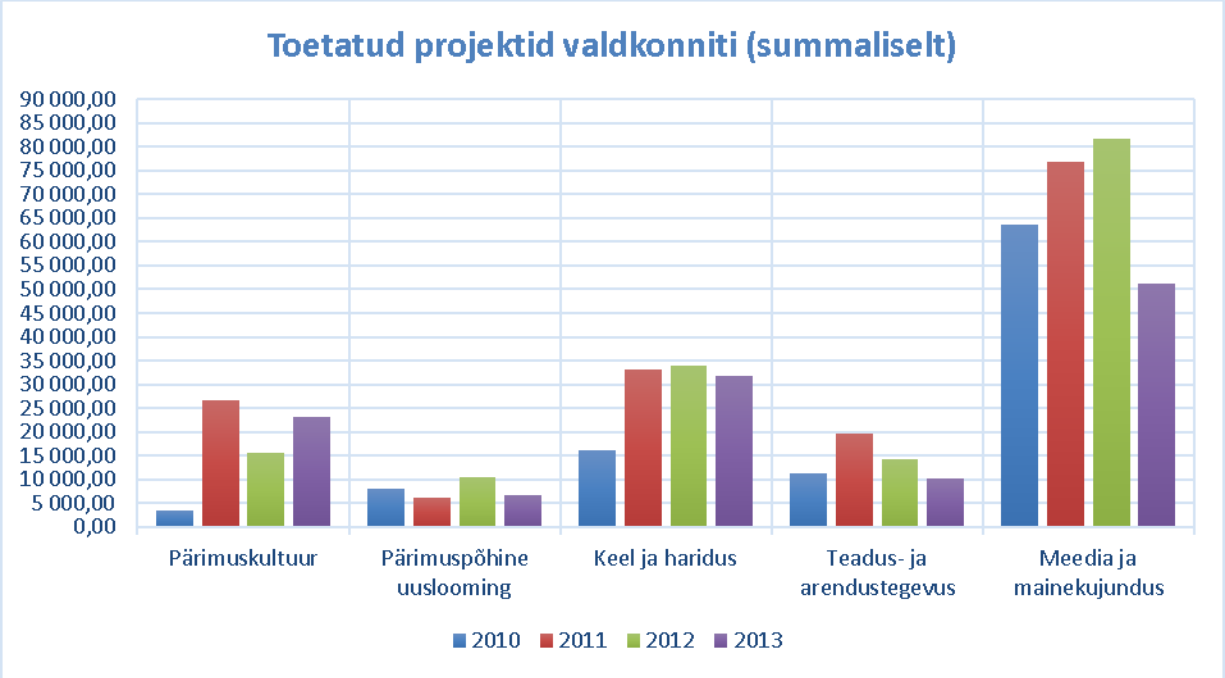

Joonis 2

Suuremad toetuse saajad

Programmiperioodi jooksul eraldati kokku **495 021** eurot.

Nelja aasta jooksul on kõige enam toetust saanud:

- Võro Selts VKKF (16 projekti) **237 633** eurot
- Eesti Rahvusringhääling (6 projekti) **51 538** eurot
- Võru Instituut (18 projekti) **42 935** eurot
- TÜ LE keele ja kultuuriuuringute keskus (4 projekti) **32 391** eurot

Ülejäänud projektidele (108) eraldati **130 524** eurot.

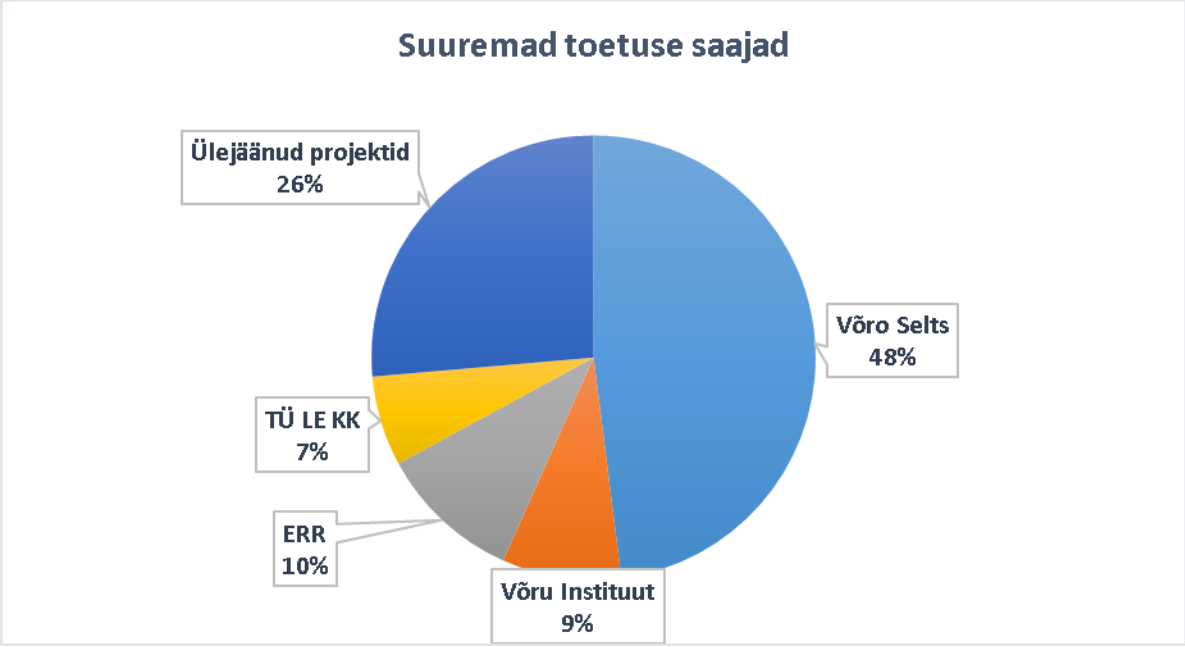

Lastele ja noortele suunatud projektid on saanud toetust kokku **76 118 eurot**

(40 projekti), mis moodustab kogueelarvest **15,4 %.**

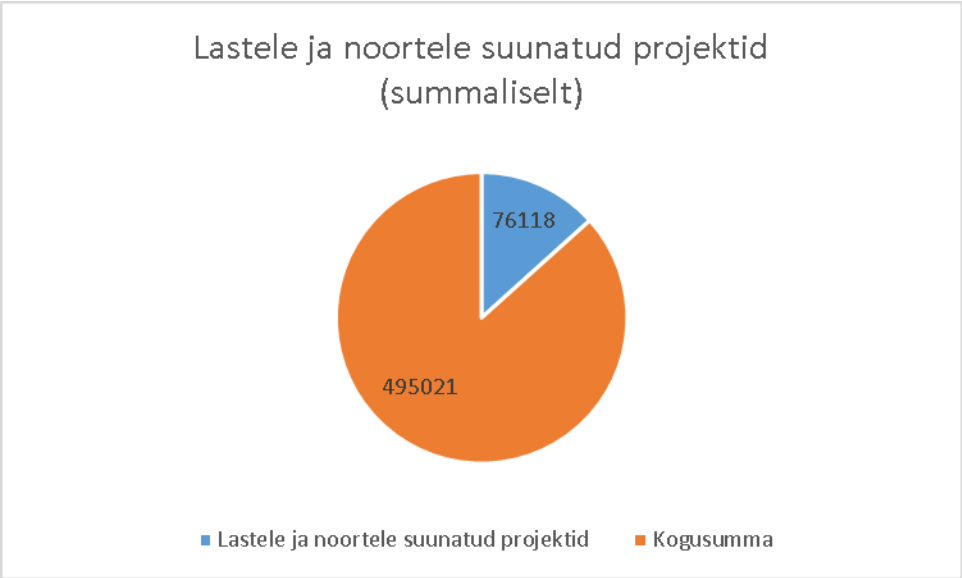

<u>Programmi mõju analüüs toetatud projektide põhjal</u>

I Valdkond: pärimuskultuur

Pärimuskultuur on kogukonnas aktiivselt käibel olevad tavad, esitus- ja väljendusvormid, teadmised ja oskused ning nendega seotud esemed ja tööriistad, mida antakse kogukonnas edasi põlvest põlve nende loomulikus keskkonnas. Pärimuskultuuri loovad kogukonnad pidevalt uuesti, mõjutatuna oma keskkonnast, loodusest ja ajaloost. Pärimuskultuuri aluseks kogukonnas on seal elavate inimeste traditsioonilised väärtused.

Valdkonna toetamise eesmärk: tagada Vana Võrumaa kultuuripärandi elujõulisus ning kogukonna aktiivsus selle hoidmisel ja järeltulevatele põlvedele edasiandmisel.

Kokku toetati selles valdkonnas 66 projekti. Toimusid mitmesugused pärimuskultuuriga seotud töötoad, õppepäevad, kursused, seminarid ning laagrid erinevatele vanusegruppidele (38 lastele ja noortele ning 21 täiskasvanutele suunatud

üritust). Lastele oli nii keele- kui pillilaagreid, pärimuskultuuri suvekoole, käsitöö õpitubasid ja näitemängupäevi. Täiskasvanutele toimusid erinevad käsitööoskuste omandamise õpitoad, samuti pillilaagrid ja seminarid.

Toimusid erinevatele sihtgruppidele suunatud sündmused, mis toetasid kogukondlikke sidemeid ja identiteeti ning tutvustasid võru keelt ja kultuuri üldsusele. Näiteks Võru Folkloorifestival, rahvamuusikatöötluste festival Moisekatsi Elohelü, Kaika suveülikool, Uma Pido II ja III, lõõtspillipidu „Harmoonika“, samuti Karula-Hargla kihelkonna laste suvekool ning I, II ja III Haanimaa suitsusauna nädal.

Ilmusid pärimuskultuuri tutvustavad trükised ja helikandjad, anti välja 5 trükist ja 2 CDd.

Koordineeritud tegevuse kaudu on tugevnenud identiteet ja suurenenud ühtekuuluvustunne, toimusid ühiselt organiseeritud pärimuskultuuri sündmused nagu Uma Pido II ja III ning Võrokeste lipu valimise konkurss.

2012 aastal valmistati ette ja 2013 aasta märtsis esitati UNESCOle taotlus Võromaa suitsusaunakombestiku kandmiseks UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja. Programm toetas taotluse ettevalmistamise ja koostamise protsessi.

Programmi mõju valdkonnale:
Pärimuskultuuri sündmused on tugevdanud kogukondlikke sidemeid ja identiteeti, on tekkinud ühine enesemääratlus, mille kaudu elab edasi teatud osa traditsioonist. Avalikkusele suunatud pärimuskultuuri üritustest osavõtjate ring on olnud suur. Pärimuskultuuriga tegelemine on muutunud ka laste ja noorte seas populaarsemaks ning kogukond tunneb end oma keele ja kultuuri kandjatena.

Näiteid projektidest:

- Pikakannu Põhikool - väikekandle päevad Pikakannul
- Sänna Kultuurimõis - kandlelaagrid Sännas
- Karula Hoiu Ühing - Karula-Hargla kihelkonna laste võru keele ja kultuuri suvekool (4 aastal)
- Kõrvipalu Loometalu - rahvapillilaagrid Võrumaal
- Võrumaa Muuseum - Mõniste piirkonna katusekatmisviiside õpetamine ja Mõniste muuseumi nahakoda
- Võro Selts VKKF - suitsusaunapärandi uurimine ja tutvustamine (3 aastal)

- Põlva Talurahvamuuseum - Saunaahju renoveerimise õpituba „Suitsusann korda“
- MTÜ Sann ja Süük - maakivikerise meistriklass
- Võro Selts VKKF ja MTÜ Hinokad - raamat „Mi uma Savvusann“
- Võru Instituut - CD ja raamat „Mina lätsi siidile“

II Valdkond: pärimuskultuuril põhinev loometegevus ja uuslooming

Pärimuskultuuril põhinev loometegevus ja uuslooming käesoleva programmi mõistes on pärimuse loov rakendamine, traditsiooni ning uuenduslikkuse ühtsus. Siia kuuluvad väga erinevad kultuurinähtused ja -protsessid pärimuspõhistest kultuurisündmustest ja folkloorirühmade tegevusest kuni professionaalse kultuurini, pärimuskultuuri nüüdisaegsest tõlgendamisest kuni pärimuspõhise autoriloomingu ja tõlgeteni.

Valdkonna toetamise eesmärk: mitmekesistada vana Võrumaa kultuurielu, tihendades seoseid pärimuskultuuri ning kaasaja kultuuri vahel.

Programmi toel viidi läbi 14 projekti.
Anti välja 3 võrukeelset, 2 eestikeelset ja 2 nii eesti- kui võrukeelset pärimusel põhinevat raamatut. Ilmus 7 CD-d erinevatelt esitajatelt nii pärimusel põhineva kui ka autoriloominguga.

Koostati 2 näitust, regulaarselt toimusid Võro-Seto näitemängupäevad Puigal, toodi välja 4 näidendit. Korraldati võrukeelsete koorilaulude- ja seadete konkurss, samuti võib selle valdkonna juures nimetada nii Uma Pido kui ka Moisekatsi Elohelü toimumist.

Viidi läbi 4 käsitööprojekti, mille käigus õpiti tundma erinevaid töövõtteid ning valmisid uued pärimusel põhinevad käsitööesemed.

Programmi mõju valdkonnale:
Erilist tähelepanu on pööratud võru keele ja kultuuri kaasaegsetele väljunditele ning noorte sidumisele pärimuskultuuriga. Vana Võrumaa kultuurielu on mitmekesistunud, programmi toel ellukutsutud üritused on jätkusuutlikud ning läbi uusloomingu on pärimus hoitud ja edasi antud. Helikandjad ja raamatud ning traditsioonilistel töövõtetel ja/või pärimusel põhinevate esemete loomine aitab tutvustavad Vana Võrumaad laiemalt.

Näiteid projektidest:

- Eesti Kirjandusmuuseum - raamat „Mõtsast löütü kerik. Urvaste kohapärimus“
- Kauksi Ülle luuleraamat „Valit luulõq“
- Kõrvipalu Loometalu - Indrek Mäesalu CD-plaadi väljaandmine
- Seksound OÜ - Mari Kalkuni autoriplaadi väljaandmine
- Ruusmäe Noorteklubi - näidendi „Ku õigust kõnõlda“ väljatoomine
- Räpina VV - vabaõhulavastus „Kuurort Ruusa“
- Võrumaa Muuseum – näitus - Kandlemeister Ilmar Kukk
- Võrumaa Muuseum - ajaloolistel originaalidel põhinevate muuseumimeenete valmistamine

III Valdkond: keel ja haridus

Vana Võrumaa pärimusliku kultuuri- ja keelekeskkonna hoidmiseks toetatakse tegevusi kõikidel haridustasanditel alates alushariduses lasteaias kuni kõrghariduseni, samuti vaba- ja huvihariduslikku õpet. Tegevused hõlmavad võru keele ja pärimuslike teadmiste ning oskuste edasiandmist põlvest põlve, milleks on laulud, pillimäng, kohapärimus sh kohanimed, jutuvestmine, töövõtted, olmeline teave jms, mis pärineb põlistelt traditsioonikandjatelt.

Valdkonna toetamise eesmärk: laiendada võru keele kasutamist kõigi sihtrühmade hulgas ning anda neile teadmisi Vana Võrumaa kultuuriloost.

Programmi toel viidi keele- ja hariduse valdkonnas läbi 52 projekti.
Lasteaedades toimub võru keele ja pärimuse tutvustamine ja õpe ning võrukeelsed lastehoiu- ja mängurühmad töötavad keelepesa-meetodil.
Rändkeelepesa projektid said alguse juba 2010. aastast ning seda viisid 2011-2013 läbi Võru Instituut ja MTÜ Haanimiihhi Nõvvokoda, tänaseks on juhtroll Võru Instituudil, kes jätkab „Vana Võrumaa eelkooliealiste laste võru keele ja kultuuri õppe“ projektiga, milles osaleb 11 Vana Võrumaa lasteaeda ning osalejate ring laieneb pidevalt. Ühel päeval nädalas toimub 11 lasteaias võrukeelne täispikk päev keelepesameetodil (ehk keelekümblusmeetodil). Sõmerpalu lasteaias tegutseb viiepäevane keelepesarühm ning võimalusel avatakse viiepäevaseid rühmi veel. Rändõpetajad on kohalikele lasteaiaõpetajatele võru keele, kultuuri ja pärimuse õpetamisel toeks.
Võru lasteaias Punamütsike toimus programmi toel kahel aastal projekt, kus õpetati võru keelt läbi igapäevase tegevuse ning võru keele õpe jätkub nüüdsest projekti „Vana Võrumaa eelkooliealiste laste võru keele ja kultuuri õpe“ raames.

Toimub pidev keeleõpe üldhariduskoolides ning 2013. aasta sügisest hakkab toimuma Vahtseliina gümnaasiumi 12. klassis võrukeelne võro kirjanduse õpe Võru Instituudi nõustamisel,

TÜ lõunaeesti keele ja kultuuriuuringute keskuse korraldatud seminarid (igal aastal 2) on suunatud üliõpilastele ning uurijatele, seminaridel tutvustatakse uurimistööde tulemusi. Teadusuuringutest on TÜ LE keskuse osalusel toimunud lõunaeesti keelesaarte keeleainese analüüs ning selle materjali kohta kogumiku koostamine. Keskus on seotud Võru instituudi projektiga "Võro ja seto keelekorpus" (EKT13).
Programmi toel on ilmunud ja ilmumas mitmeid õppematerjalina kasutatavaid materjale: koomiksiraamat, viis soome keelest tõlgitud lasteraamatut, kolm Mino Võromaa kogumikku. Heaks internetipõhiseks õppematerjaliks on ka võrokeelsed Jäno-Jussi multifilmid (30 tk). Aastas üks kord võrukeelsena ilmuv ajakiri Täheke on igal aastal jõudnud kõikide Vana Võrumaa koolide esimeste klasside õpilasteni ning koolides võru keelt õppivatele lastele. Tähekest kasutavad võru keele õpetamisel nii lasteaedade kui koolide õpetajad.

Programmi mõju valdkonnale:
Enim on sel programmiperioodil laiendatud kohaliku kultuuri ja keele õpet alushariduse tasandil. Põhihariduse astmes on õppetegevuse toetamiseks panustatud võimalikult mitmekesiste õppematerjalide loomisesse.

Näiteid projektidest:

- Võru Instituut - eelkooliealiste laste võru keele ja kultuuri õpe
- TÜ LE keele- ja kultuuriuuringute keskus - lõunaeesti keele ja kultuuri õpe Tartu Ülikoolis
- Võru Instituut - kirjanduse võrukeelne õpe Vastseliina Gümnaasiumis
- Kultuurileht SA - ajakiri „Täheke“ erinumbrid võru keeles
- Võru Instituut - Soome lasteraamatute väljaandmine võru keeles
- Võru Instituut - võrukeelne koomiksiraamat Topeltvatuga kukli
- Võro Selts VKKF - võrukeelsete Jäno-Jussi multikate tootmine

IV Valdkond: teadus- ja arendustegevus

Vana Võrumaa kultuuripärandi ja võru keele järjepidevuse tagamiseks, arendamiseks, jäädvustamiseks ja kaardistamiseks võimaluste leidmine eeldab nende valdkondade kõrgtasemelist teaduslikku uurimist. Programm toetab keele- ja kultuuriuuringutega seotud teadusprojekte ja loob eeldused aktiivseks koostööks teadusasutustega (ülikoolid, instituudid, muuseumid, sihtfinantseeritavad töörühmad).

Valdkonna toetamise eesmärk: tagada teadusuuringute kaudu uute teadmiste saamine Vana Võrumaa ja võrukeste kultuuri kohta ning teha tulemused kättesaadavaks nii uurijatele kui kogukonnale.

Programmi toel viidi läbi 19 teadus- ja arendustegevuse projekti.
Programm toetas võrukeelsete fraseologismide valikkogu koostamist (Võru Instituut), suitsusaunatavade uurimise välitööde läbiviimist kolmel suvel (Võro Selts VKKF koostöös Võru instituudi ja Tartu ülikooliga), Urvaste kohapärimuse raamatu väljaandmist (Eesti Kirjandusmuuseum) ning vaimse kultuuripärandi kaardistamist (Võro Selts VKKF).

Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse programmi toel korraldatud seminarid (igal aastal 2) on suunatud üliõpilastele ning uurijatele, seminaridel tutvustatakse uurimistööde tulemusi.

Võru keele ja kultuuri teadusuuringutega seotud koostööpartnerite ring on laienenud seoses suitsusaunapärandi uurimisega, mida toetati programmist.

Muuseumide omavaheline koostöö ja ühistöö on elavnenud, kohalikud kogukonnad osalevad aktiivse(ma)lt muuseumide töös. Mõniste muuseumis toimunud ettevõtmised (kohalike katusekatmise viiside õpetamine, traditsiooniline nahatöötlemine, taluaedade ja väravate tegemine) kannavad ja annavad edasi Võrumaa vaimset pärandit, on hästi kaasanud kogukonda.
Põlva Talurahvamuuseum on mitmete ettevõtmistega osalenud suitsusaunade koostöökogu tegevustes (saunapäevad, seminari korraldus, kerise ehitamise õpituba). Varasemast rohkem on olnud võrokeelseid tegevusi, näiteks 2011 suvel oli võrukeelne muuseumiprogramm, võrukeelne lastelaager 2013.
Kreutzwaldi muuseum on arendamas Vana Võrumaa käsitööliste koostööd, osaleb Võromaa meenete loomises.

Programm on toetanud kodulehe www.savvusann.ee loomist 2010 ning lehe täiendamist 2013. Koduleht vahendab teavet suitsusaunaga seotud kombestiku ja sündmuste kohta, lehel on avaldatud nii vanemat saunapärimust kui viimastel aastatel kogutu ülevaateid.

Anti välja 5 trükist, mis on seotud paikkonna kultuuri- ja ajalooga sh suitsusaunapärandiga.

Võru Selts VKKF tegeles 2011. aastal Vana Võrumaa vaimse kultuuripärandi kaardistamisega ning kokku esitati nimistusse 15 kannet (7 nähtust-oskust ja nendega seotud 8 kannet isikute, paikade ja organisatsioonide kohta).

Programmi mõju valdkonnale:
Programmi toel on tehtud üks osa teadusuuringute tulemusi avalikkusele kättesaadavaks, kogukonnale on antud süstematiseeritud teadmisi piirkonna põlise pärandi kohta. Neid teadmisi rakendavad oma töös õpetajad, turismiteenuste arendajad ja -pakkujad, kogukonnaelu arendajad, pärandit kasutavad ettevõtjad, loomeinimesed.

Näiteid projektidest:

- Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele ja kultuuriuuringute keskus – valikaine moodul Lõuna-Eesti keel ja kultuur ning õpetaja lisaeriala magistriõppes Tartu Ülikoolis
- Võru Selts VKKF – suitsusaunapärandi uurimine ja tutvustamine (3 aastal)
- Võru Instituut – võrukeelsete fraseologismide valikkogu
- Eesti Rahva muuseum - Aletamine Kagu-Eesti maastike mõjutajana
- Eesti Kirjandusmuuseum – Metsast leitud kirik. Urvaste kohapärimus
- Võru Selts VKKF – vaimse kultuuripärandi kaardistamine

V Valdkond: meedia ja mainekujundus

Meedia kujundab suhtumisi ja arusaamu, selle kaudu saab mõjutada nii väärtushinnanguid kui ka keelekasutust. Senine tegevus meedia valdkonnas on oluliselt tõstnud võru keele prestiiži kohalike elanike hulgas, samuti laiendanud Eesti teiste piirkondade inimeste teadmisi võru keelest ning kultuurist.

Valdkonna toetamise eesmärk: hoida ja tugevdada kohalikku identiteeti võrukeelse meedia abil ning tõsta Vana Võrumaa kultuuripärandi tuntust üleriigilise meedia, infomaterjalide ja -ürituste ning filmide kaudu.

Programm toetas 18 meedia-ja mainekujunduse projekti.
Ajalehte „Uma Leht“ antakse välja regulaarselt 2 korda kuus, ilmub ka võrguleht www.umaleht.ee.

Programmi toel ilmus igal aastal üks number võrukeelset Tähekest. Laiendamaks võru keele kasutamist meedias ning motiveerida huvilisi kaastööle võrukeelses ajakirjanduses, korraldas Võru Instituut 2013. aasta kevadel lühikoolituse

ajakirjandusest huvitatutele, sh gümnaasiumi õpilastele ja ülikoolis õppivatele võrumaa juurtega tudengitele. Koolituse järgselt praktiseerib viis osalejat Uma Lehe toimetaja juures. Projekti tulemusena lisandub võru keeles kirjutavaid ajakirjanikke ja seega suureneb meediakajastuste arv

Programm rahastas 2010-2012 võrukeelseid raadiouudiseid ERR Vikerraadio eetris. 5 minutiline saade oli eetris üle nädala teisipäeval kell 17.05. Alates 2013. aastast rahastab saateid ERR, 5 minutilised saated on Vikerraadio eetris igal teisipäeval algusega 17.05.
Telesaate sarju tehti programmiperioodi jooksul kokku kolm: 2010 Iloline Inemine (10 osa, ühe osa pikkus 15 min), 2011 Niimuudu om (10 osa, ühe osa pikkus 18 min) , 2011 seriaali Tagamõtsa pilootosa, 2012 seriaal Tagamõtsa (4 osa, ühe osa pikkus 30 min). Toodeti 2 dokumentaalfilmi: „Võrumaa veskimees“ ja „Vana Võromaa suitsusaun“**.**
Programmiperioodi jooksul tõlgiti võru keelde 30 Jäno-Jussi multikat.

Programmi mõju valdkonnale:
Programmi rahatugi on hoidnud toimimas regulaarselt ilmuva ajalehe ja toetanud raadiouudiste valmimist. Võrukeelne meedia tugevdab nii Vana Võromaa kohaliku rahva identiteeti kui ka teadvustab kultuuripiirkonda ja selle erisusi üle terve Eesti.

Näiteid projektidest:

- Võru Selts VKKF – ajaleht ja internetiväljaanne Uma Leht
- ERR – Võrukeelsed uudised Vikerraadios
- ERR – teleseriaal „Tagamõtsa“
- OÜ Ikoon – dokumentaalfilm „Võrumaa veskimees“
- Võru Instituut – Vana Võrumaa noorte ajakirjanduskoolitus

Kokkuvõtteks

Vana Võrumaa kultuuriprogrammi üldiseks eesmärgiks on toetada võru keele ja -kultuuriruumi püsimist nii ajas kui ruumis ning seda eesmärki on programmi poolt toetatud tegevused ka täitnud. Kindlasti ei ole programmi eesmärgid saavutatavad nii lühikese ajaperioodi vältel, sest kultuuriprotsessid on pikaajalised ja mõõdetavad mitme põlvkonnaga.
Alles praegu hakkavad ilmnema Lõunaeesti keele ja kultuuri programmist toetatud projektide tulemused. Arengud on olnud suured ning võru keele ja kultuuri seisund on oluliselt parem kui aastal 2000, kuid ei saa öelda, et võru keel ja kultuur on nüüd

„valmis“. Samal ajal toimuvad edasi ka negatiivsed protsessid näiteks keeleoskuse vähenemine nooremates põlvkondades.

Taotlused näitavad, mida tahetakse teha, millistes valdkondades vajatakse abi. Rahuldamata taotlusi analüüsides võib leida valdkondi, mida hakata edaspidi rohkem toetama.

Programmist toetatud üritused ja ettevõtmised on selgelt märgatavad – ilmunud on plaadid, raamatud, toimunud pillipäevad ja –õpped, telesaated ja raadiouudised, näitemängupäevad. Seda kõike ei pruugita seostada programmiga, aga oluline on see, et pärimuskultuuri ja võro keelega tegeldakse ja et seda on näha.

Programmist rahastatud ettevõtmised on üliolulised ka nooremale põlvkonnale sideme hoidmiseks omakultuuriga. Seetõttu on väga oluline lastele ja noortele suunatud projektide osakaalu suurenemine. Enam võiks panustada kohapeal võro keele kasutamise aktiviseerimisse: lastesõbralikud keelepesad, kõnelemise keeleringid (mitte niipalju kirjutatava keele õpetamine), teismeliste vabatahtlikud huviringid.

Tuge vajaks veel võrukeelse koolihariduse sisseviimine suurtes linnakoolides, praegu edeneb asi valdavalt paremini väikestes maakoolides.

Võrukeelne uuslooming on alles tekkimas ning selle ergutamiseks saab korraldada konkursse (näit näidendikonkurss) või anda välja erinevaid loomepreemiaid. Julgustama peaks teadus- ja arendusprojektide esitajaid ning mõelda võiks ka võrukeelsele lastesaatele Eesti Televisioonis.

Ühelt poolt on identiteet tugevnenud, on olemas positiivsed muutused kogu võro kogukonnas. Uma Leht on andnud võrukestele tagasi võru keele oskuse, lehte loetakse pidevalt, lehe jutuvõistlusel osaleb arvestatav hulk inimesi. Samal ajal pole keele hääbumise protsess peatunud, heal juhul võime rääkida selle protsessi pidurdumisest. Oma mõju avaldab ka maapiirkondade tühjenemine, väljaränne nii suurematesse linnadesse kui ka välismaale.

Väga raske on mõõta, kui palju on Vana Võrumaa kultuuriruumis programmi tulemusena muutunud midagi tugevamaks, arenenumaks või kui palju rohkem on pärimuskultuuri kaasatuid, kuid kindlasti saab tagasivaatavalt öelda, mida varem ei olnud ja nüüd on.
Iga projekti ja tegevusega tuuakse uusi inimesi pärimuskultuurile lähemale ja mingil hetkel toimubki murrang, kus oma kultuurist hoolivaid ning seda endale teadvustanud inimesi on nii palju, et nad hakkavad protsesse kiiremini mõjutama. Võib ainult oletada kui paljusid lapsi ja lastevanemaid on kõnetanud Uma Pido, lasteaedade keelepesad,

sündivatele lastele jagatavad võrukeelsete lauludega plaadid, lasteraamatud, Täheke, koolis toimuv võro keele ja kultuuri õppus, lastelaagrid ja lasteüritused. Siia lisandub meedia kaudu saadav info (raadiosaated, dokumentaalfilmid, seriaal jne).

Viimase rahvaloenduse andmete põhjal võib väita, et lõunaeestlase identiteet on tugev, keeleoskuse üle ollakse uhke. Rahvaloendus näitas, et Eestis on 74500 inimest, kes kas räägivad või kellele läheb korda võro keel.

Lisa 1

Koondtabel toetatud projektidest 2010-2013

Jrk nr	Aasta	Valdkond	Taotleja	Projekti nimetus	Toetussumma eurodes
1	2010	PLU	Kõrvipalu loometalu MTÜ	Indrek Mäesalu CD-plaadi väljaandmine	447,38
2	2010	PK	Kõrvipalu loometalu MTÜ	XII Rahvapilli-ja laululaager Võrumaa	127,82
3	2010	MM	Võro Selts VKKF	Võrukeelne ajaleht ja internetiväljaanne Uma Leht	45 696,82
4	2010	PK	Krabi külaselts	Projekti "Võru keel ja Paganamaa" läbiviimine	319,55
5	2010	KH	Haanimiihhi Nõvvokoda	Võrukeelse lastepäevahoiu Keelepesä tegevustoetus	1278,23
6	2010	PLU	Haki Helü MTÜ	Meestelauluansabli Ütsiotsõ heliplaadi väljaandmine	1278,23
7	2010	KH	Põlva Talurahvamuuseum	Raamatu "Üks veski seisab vete peal..." väljaandmine	639,11
8	2010	MM	Eesti Rahvusringhääling	Võrukeelsed uudised Vikerraadios	2812,11
9	2010	KH	Räpina Vallavalitsus	Raamatu "Ruusa küla lood" II osa väljaandmine	447,38

10	2010	KH	SA Kultuurileht	Ajakiri "Täheke" võru keeles	1597,79
11	2010	PLU	Seksound OÜ	Mari Kalkuni autoriplaadi väljaandmine	958,67
12	2010	PK ja MM	Eesti Rahvusringhääling	Saatesarja "Iloline inemine" tootmine	10225,86
13	2010	KH	Võro Selts VKKF	Võrukeelsete Jäno-Jussi multikate tootmine	1278,23
14	2010	PLU	Võro Selts VKKF	II Uma Pido	4473,81
15	2010	PLU	Folgisellide Selts	XI Eesti rahvamuusikatöötluste festival Moisekatsi Elohelü	958,67
16	2010	KH ja PK	Karula Hoiu Ühing	Karula-Hargla kihelkonna laste võru keele ja kultuuri suvekool	958,67
17	2010	TA	Eesti Rahva Muuseum	Projekti "Aletamine Kagu-Eesti maastike mõjutajana " talgute korraldamine ja näitus	319,55
18	2010	PK, TA	Hinokad MTÜ	Raamatu "Suitsusaunad Vanal Võromaal" väljaandmine	2556,46
19	2010	PK	Taheva Vallavalitsus	Hargla Maakultuurimaja naisrahvatantsurühmale pastlate valmistamise koolitus	223,69
20	2010	TA, KH	Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus	Lõuna-Eesti keele ja kultuuri õpe ning üritused Tartu Ülikoolis	6391,16
21	2010	KH	Puiga Põhikool	X Võro-seto näitemängupäev	383,46
22	2010	KH, TA	Eesti Kirjandusmuuseum	Lõuna-Eesti Pärimuse Portaal - Lõuna-Eesti rahvaluule andmebaas	1917,34
23	2010	PK, MM	Põlvamaa Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts	Põlvamaa pärimuskultuuri atlase väljaandmine	990,63

24	2010 II jaotus	PK, MM	Ikoon OÜ	Dokumentaalfilm "Võrumaa veskimees"	4793,37
25	2010 II jaotus	KH	MTÜ Uma kiil ja miil	Võru keele internetipõhine kaugõppe programm	1278,23
26	2010 II jaotus	KH, TA	Eesti Kirjandusmuuseum	"Metsast leitud kirik/Mõtsast löütü kerik. Urvaste kohapärimus"	1917,34
27	2010 II jaotus	PK	Valgjärve Vallavalitsus	Hoiame ja õpime vana käsitööd	319,55
28	2010 II jaotus	KH	Haanimiihhi Nõvvokoda	Võrukeelse lastepäevahoiu Keelepesä kasvatajate palk	1278,23
29	2011	PLU	Võru Noorte Muusikamaja MTÜ	Heliplaadi "Ull pää, pallo vaiva" väljaandmine	500
30	2011	KH	Ruusmäe Noorteklubi	Näidendi "Ku õigust kõnõlda" väljatoomine	350
31	2011	PK	Heino Tartes	Trükis "Võrumaa lõõtspillimängijad"	1 000
32	2011	KH	Kultuurileht SA	Täheke võro keelen	1 500
33	2011	MM, PK	Eesti Rahvusringhääling	Sari "Niimuudu om"	12 000
34	2011	PK	MTÜ Võru Folkloorifestival	XVII Võru Folkloorifestival	1 500
35	2011	MM	Eesti Rahvusringhääling	Võrukeelsed uudised Vikerraadios	4 000
36	2011	PK, TA	Mõniste Muuseum	Mõniste piirkonna katusekatmisviiside õpetamine	1 050
37	2011	PK	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum	Näitus "Kandlemeister Ilmar Kukk"	650
38	2011	KH	Uma Kiil ja Miil MTÜ	Võru keele kaugõppe programm	1 200
39	2011	KH, PK	Urvaste Külade Selts	Peretsõõr Urvaste Seltsimajan	600
40	2011	KH, PK	Kanepi Laulu Selts MTÜ	Kaika Suveülikooli läbiviimine Kanepis 2011	2 000
41	2011	PK	Sänna Kultuurimõis	Kandlelaager Sännas	700

42	2011	KH	Haanimiihhi Nõvvokoda	Võrukeelse rändkeelepesa tegevuse toetus	12 000
43	2011	PK	Põlva Linnavalitsus	Lõõtspillipidu "Harmoonika"	1 200
44	2011	MM	Võro Selts VKKF	Võrukeelne ajaleht ja internetiväljaanne "Uma Leht"	51 750
45	2011	PK, KH	Parmu Ökoküla	Vabaõhulavastus "Rahvaravitseja Suri lood"	1 000
46	2011	PK	Haanja Vallavalitsus	Haanimaa suitsusauna ja väemuusika päevad	2 000
47	2011	TA, KH	Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus	Lõunaeesti keele ja kultuuri õpe ning kultuuriüritused Tartu Ülikoolis	10 000
48	2011	KH	Seto Ateljee-Galerii MTÜ	Kauksi Ülle "Valitud teosed" I-II	2 000
49	2011	PLU	Võru Kultuurimaja KANNEL	Võru Linnateatri lavastus "Loomad"	1 000
50	2011	KH	Võru lasteaed "Punamütsike"	Võru keele õpe 3-4 aastaste laste rühmas	300
51	2011	PK	Misso Vallavalitsus	Misso kooli VI folklooripäev "Vanaema lõngakera"	90
52	2011	PK	Vanaajamaja MTÜ	Vanade, käsitööna valminud esemete restaureerimise õpituba	1 000
53	2011	MM, PK	Ikoon OÜ	Dokumentaalfilm "Võrumaa veskimees"	4 000
54	2011	PLU	Kõrvipalu loometalu MTÜ	Kats plaati ummi laule salvestuskulud	2 000
55	2011	KH	Võru Instituut	Võrukeelsete Jäno-Jussi multikate tootmine	2 200
56	2011	PK	Võru Instituut	Vana Võrumaa pärimuskultuuri suvekool Põlvamaal	400
57	2011	KH	Võru Instituut	"Mino Võromaa" sarja 24. kogumik	1 000

58	2011	KH, PK	Taheva Vallavalitsus	Hargla-Karula kihelkonna laste võru keele ja kultuuri suvekool	1 500
59	2011	PK	Kõrvipalu loometalu MTÜ	XIII Rahvapillilaager Võrumaal	300
60	2011	PK, TA	Põlva Talurahvamuuseum	"Argitoimetused 100 aastat tagasi võru keeles"	1 000
61	2011	PK, PLU	Folgisellide Selts	XII Eesti rahvamuusikatöötluste festival Moisekatsi Elohelü 2011	2 000
62	2011	PK,MM	Folgisellide Selts	XII Eesti rahvamuusikatöötluste festivali Moisekatsi Elohelü videosalvestus ja DVD valmimine	1 200
63	2011	PK	Pikakannu Põhikool	Väikekandle päevad Pikakannul	1 500
64	2011	PK	Kõrvipalu loometalu MTÜ	"Lõõtspill gurmaanidele" 2. plaat - Alo Pihu 2011	800
65	2011	TA, PK	Võro Selts VKKF	Vaimse kultuuripärandi kaardistamine	2 500
66	2011	TA, PK	Võro Selts VKKF	Suitsusaunapärandi uurimine ja tutvustamine	5 000
67	2011	PLU	Võro Selts VKKF	II Võrukeelsete koorilaulude ja -seadete konkurss	640
68	2011	KH	Võro Selts VKKF	Seminari korraldamine võru keele ja kultuuri liikumise eesmärkide uuendamiseks	800
69	2011	KH	Võru Vallavalitsus	XI Võru-seto näitemängupäev, 22.03.2011	380
70	2011 II jaotus	PK	Võru Instituut	CD ja raamatu "Mina lätsi siidile " väljaandmine	2 361
71	2011 II jaotus	MM	ERR	Draamasarja "Tagamõtsa" pilootosa tootmine	4 000
72	2012	PK, KH	Võru Instituut	Vana Võrumaa pärimuskultuuri suvekool	325

				Taheva vallas	
73	2012	KH	Võru Instituut	Mino Võromaa sarja 25. kogumiku väljaandmine	1 100
74	2012	PK	Sänna Kultuurimõis MTÜ	Sänna küla suitsusauna rekonstrueerimise õpitoad	500
75	2012	PK	Põlva linna lasteaed Mesimumm	VI Eesti rahvamängude festival Kes aias 2012	500
76	2012	PK, KH	Menu Kirjastus OÜ	Räestu raamat	500
77	2012	KH	Võru Instituut	Võrukeelne koomiksiraamat Topõldvatuga kukli	1 100
78	2012	KH	Võru Vallavalitsus	XII Võru-Setu näitemängupäev Puigal	500
79	2012	KH	Võru Instituut	Vana Võrumaa eelkooli- ja kooliealiste laste võru keele ja kultuuri õpe	12 000
80	2012	PK, TA	Põlva Talurahvamuuseum	Saunaahju renoveerimise töötuba Suitsusann kõrda	300
81	2012	PK, PLU	Võro Selts VKKF MTÜ	III Uma Pido ettevalmistustööd 2012	7 900
82	2012	PK, PLU	MTÜ Folgisellide Selts	XIII Eesti rahvamuusikatöötluste festivali Moisekatsi Elohelü 2012. aastal Mooste mõisa Folgikojas	2 500
83	2012	KH	Seto Ateljee Galerii MTÜ	Kauksi Ülle Valit luulõ väljaandmine	1 500
84	2012	MM	Eesti Rahvusringhääling	Võrukeelsed uudised Vikerraadios	2 500
85	2012	TA,PK	Võro Selts VKKF MTÜ	Suitsusaunapärandi uurimine ja tutvustamine	3 000
86	2012	PK, TA	Dr.Fr.R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum	Mõniste muuseumi nahakoda	854
87	2012	KH	Võru Instituut	Soome lasteraamatute väljaandmine võru keeles	2 000
88	2012	PK, KH	Taheva Vallavalitsus	Kaika suveülikooli korraldamine	650

89	2012	KH	Võru Instituut	Võrukeelsete Jäno-Jussi multikate kulud 01.-02.2012	343
90	2012	KH	Võru Instituut	Võrukeelsete Jäno-Jussi multikate tootmine	1 170
91	2012	PK	Kõrvipalu loometalu MTÜ	XIV Rahvapillilaager Võrumaal	400
92	2012	PK	Võru Lasteaed Päkapikk	Väikekandle valmistamise laager	500
93	2012	TA; KH	Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus	Lõunaeesti keel ja kultuuri õpe Tartu Ülikoolis	10 000
94	2012	PK	Põlva Linnavalitsus	Pillipidu Harmoonika	1 500
95	2012	PK	Haanjamaa Kultuurikoda MTÜ	Haanimaa suidsusanna nätäl	2 000
96	2012	PK	Võru Folkloorifestival MTÜ	Võru Folkloorifestivali lõõtsapäeva korraldamine	2 000
97	2012	KH	Võru Pensionäride Päevakeskus SA	Võrukeelsed neljapäevaõhtud	200
98	2012	MM	Võro Selts VKKF MTÜ	Võrukeelne ajaleht ja internetiväljaanne Uma Leht	52 621
99	2012	KH	Võru Lasteaed Punamütsike	Võru keele õpe lasteaias	200
100	2012	PK	Räpina Vallavalitsus	Vabaõhulavastus Kuurort Ruusa	500
101	2012		Võro Selts VKKF MTÜ	Võrokõisi lipu valimise korraldamine	800
102	2012	PK	Võru Vallavalitsus	Väikekandled helisema	450
103	2012	PK, KH	Karula Hoiu Ühing MTÜ	Karula-Hargla kihelkonna laste suvekool	1 300
104	2012	PK	Hilaro MTÜ	Kandlekool Võru Loovuskoolis	700
105	2012	PK	Sänna Kultuurimõis MTÜ	Kandlelaager Sännas	600
106	2012	PK	Noorte Rahvakultuuriselts Sinimaniseele MTÜ	Osalemine festivalil Eesti rahvatantsud	200

107	2012	KH	Kultuurileht SA	Ajakiri "Täheke" võru keeles	1 650
108	2012	PK, MM	Mikser Disain OÜ	Põlvamaa pärimuskultuuri kaart	1 200
109	2012 II jaotus	MM	ERR	Kultuuriruumide sari - võrokesed (Tagamõtsa) tootmine	20 000
110	2012 II jaotus	MM	Võro Selts VKKF	Uma Lehe trükikuludeks (ajalehepaberi ostmine)	5 400
111	2013	PK	MTÜ Folgisellide Selts	Moisekatsi Elohelü kontsertide korralduskulud	2 000
112	2013	PK	MTÜ Virbel	Lõõtspillide ja kannelde ostmine	830
113	2013	KH	Võru Instituut	Mino Võromaa sarja 26. kogumiku väljaandmine	1 000
114	2013	PK, KH	Põlva Talurahvamuuseum	Vana Võrumaa pärimuskultuuri suvekool	1 000
115	2013	PK, KH	Võru Vallavalitsus	XIII Võru-Setu näitemängupäev	500
116	2013	PK	Rõuge Vallavalitsus	Kangasteljed Rõuge põhikooli käsitööringile	150
117	2013	PK, TA	Dr.Fr.R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum	Ajaloolistel originaalidel põhinevate muuseumimeenete valmistamine	500
118	2013	PK	Dr.Fr.R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum	Võrumaa käsitööliste andmebaas ja infoleht	300
119	2013		Võru Instituut	Sihtotstarbeline rahaline preemia	750
120	2013	KH	Võru Instituut	Kirjanduse võrukeelneõpe Vastseliina Gümnaasiumis	713
121	2013	PK	Võru Pensionäride Päevakeskus SA	Võrumaa eakate tantsupidu Rõõmutsõõr	300
122	2013	TA, KH	Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus	Lõunaeesti keele- ja kultuuritegevused Tartu Ülikoolis	6 000
123	2013	KH	Võru Instituut	Soome lasteraamatute väljaandmine	3 000

124	2013	KH	Mooste Vallavalitsus	Kaika suveülikool Moostes	2 000
125	2013	TA, PK	Võro Selts VKKF MTÜ	Suitsusaunapärandi uurimine ja tutvustamine	1 300
126	2013	PLU	Võro Selts VKKF MTÜ	III Uma Pido korraldamine	5 200
127	2013	KH	Eesti Keele Sihtasutus	A. Adsoni Kogutud luuletuste koostamine ja väljaandmine	2 500
128	2013	PK	MTÜ Haanimaa Kultuurikoda	III Haanimaa suidsusanna nätäl	3 000
129	2013	PK,KH	MTÜ Lasva Käsitööselts	Laste suvine huvilaager	400
130	2013	PK	MTÜ Sann ja Süük	Maakivikerise meistriklass	300
131	2013	PK	MTÜ Sann ja Süük	Suitsusauna renoveerimise ja ümberpaigaldamise koolitus	1 000
132	2013	PK	Kõrvipalu loometalu MTÜ	XV Rahvapillilaager Võrumaal	1 000
133	2013	TA, KH	Võru Instituut	Võrukeelsete fraseologismide valikkogu	1 474
134	2013	PK, TA	Dr.Fr.R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum	Vana Võrumaa taluõue tarad ja väravad	1 000
135	2013	PK	Võru Lasteaed Päkapikk	Rahvariide seelikukanga kudumise õpituba	500
136	2013	PLU	Rappin MTÜ	Ansambli Kirivane võrukeelse CD salvestamine ja trükiettevalmistus	1 500
137	2013	PK	Põlva Linnavalitsus	Lõõtspillifestival Harmoonika	1 500
138	2013	PK, KH	Urvaste Külade Selts	Kamakõrd - osalusprojekt koolilastele	1 000
139	2013	KH, MM	Võru Instituut	Vana Võrumaa noorte ajakirjanduskoolitus	2 000
140	2013	PK	Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia	Ehitustöötubade filmimine Vanal Võrumaal	2 000

141	2013	PK	Võru Folkloorifestival MTÜ	XIX Võru folkloorifestival	2 000
142	2013	PK	Taheva Vallavalitsus	Vana Võrumaa päev Harglas	300
143	2013	PK, KH	Taheva Vallavalitsus	Hargla-Karula kihelkonna laste suvekool	1 200
144	2013	MM	Võro Selts VKKF MTÜ	Võrukeelne ajaleht ja internetiväljaanne Uma Leht	49 273
145	2013	KH	MTÜ Ruusmäe Noorteklubi	Näidendi Kolm kolli võru keelde tõlkimine ja etendamine	300
146	2013	KH	Metsakoda OÜ	Võru keele pesa Taevaskoja Salamaal	200
147	2013		Tallinna Võru Selts MTÜ	Tegevustoetus	300
148	2013	PK	Võru Lasteaed Sõleke	Projekt Vana seob uut	500
149	2013	PK	Hilaro MTÜ	Kandlekool Võru loovuskoolis	500
150	2013	KH	Kultuurileht SA	Täheke võru keeles mainumber	1 300
151	2013	KH	Kultuurileht SA	Täheke võru keeles jaanuar 2014	1 300
152	2013	KH, PK	Võru Instituut	Eelkooliealiste laste võru keele ja kultuuri õpe	12 000
				Kokku toetusi eraldatud 2010-2013:	**495 021**
		Pärimuskultuur	**PK**		
		Pärimuskultuuril põhinev loometegevus ja uuslooming	**PLU**		
		Keel ja haridus	**KH**		
		Teadus- ja arendustegevus	**TA**		
		Meedia ja mainekujundus	**MM**		